

'Pinochet auzia' Lorden epaia

Tortura nazioarteko delitua dela diote lordek, eta «jurisdikzio unibertsala» duela

Hilabete batzuk igaroko dira Pinochet estraditatuako dutenetz erabaki arte

Idurre Eskisabel / Donostia

Lordena «erabaki salomonikoa» izan dela esaten zuten atzo hainbat adituk, hain zuzen ere, erdibidea hautatu dutelako. «Kriminalitate bikoitzaren» araua erabiltzea eta tortura nazioarteko delitutzat hartzea dira epai horren bi ardatzak.

BI irizpide nagusi erabili dituzte lordek Pinochet auziko epaia ematerakoan: bate-tik, zein krimen diren estraditagarriak, eta, bestetik, krimen horiekiko immunitatea dagokion diktadore ohia-ri.

Krimen bat estraditagarria izateko, «kriminalitate bikoitzaren» araua bete behar duela ebatzi dute lordek, hau da, ustezko krimena egin den herrian ez ezik, estradizioa eman behar duen herrialdean ere krimen estraditagarria izan behar duela. Ildo horretatik, tortura eta torturatzeko konspirazioari dagokionez, Pinocheti ez dagokiola immunitaterik erabaki dute lordek. Dena dela, 1988ko irailaren 29an

Mundu osoan ikusmira handia sortu zuen Pinochet auziari buruzko epaiak. Zazpi lordek banan-banan azaldu zituzten beren argudioak.

onartu zuen Erresuma Batuek Torturaren Aurkako Nazioarteko Hitzarmena, eta beraz, lordek uste dute orduz geroztik hasten dela betetzen «kriminalitate bikoitzaren» araua, eta, ondorioz, orduz geroztik egindako krimenengatik baino ezin dela estraditatu diktadore ohia.

Data horretatik landa 2 tortura delitu eta 20 bat desagertze leporatzen dizkio Baltasar Garzon epaileak Pinocheti. Desagertzeen inguruan duda juridiko bat

sortzen da: zenbait legediren arabera, torturatzat hartzen dira desagertzeak, eta hala aplikatuko balitz, asko ugari-tuko lirake Pinocheten aurkako kasu estraditagarriak. Areago, zenbait adituren arabera, tortura «exekuzio iraunkorra» da. Ondorioz, gertatzen den momentutik delitu hori epaitzen den arte irauten du krimenak. Printzipio hori aplikatuko balitz, diktadura garai osoko desagertze kasuengatik estraditatu ahal izango lukete.

Nolanahi ere, epaiak badu beste atal garrantzitsu bat: tortura nazioarteko krimena dela esaten du, eta delitu hori edonon gertatzen dela ere, edozein tribunalek duela haren kontra egin beharra; hots, jurisdikzio unibertsala duela.

Lorden Ganberaren epaiak zintzilik utzi dituen hari-mutur guztiak pixkanaka joango dira argitzen. Adituen arabera, hilabete batzuk beharko dira auzia betiko argitzeko.

puntuz puntu

Bost hilabeteko itxaronaldia

1998

- **Irailak 22** • Pinochet Londresera iritsi zen, Txileko Senatuak emandako pasaporte diplomatikoarekin.
- Urriak 5** • The Clinic-en ebakuntza egin ten zioten, hernia diskala osatzeko.
- Urriak 16** • Garzonon aginduz, Pinochet atxilotu zuten.
- Urriak 22** • Margaret Thatcherrek jenerala askatzeko eskatu zuen.
- Urriak 28** • Gales eta Ingalaterrako Auzitegi Gorenak estatuburu ohi gisa Pinochetek immunitatea duela epaitu zuen. Fiskalak Lorden Ganberan apelazioa aurkeztea erabaki zuen orduan.
- Azaroak 6** • Erresuma Batuari Pino-

cheten estradizioa eskatzea onartu zuen Espainiako Gobernuak.

Azaroak 8 • *Sunday Times* aldizkariari eginiko adierazpenetan, txiletarren adiskidetzeta oztopatzea egotzi zion jeneralak Espainiari.

Azaroak 25 • Lorden Ganberak Pinocheten immunitatearen kontrako epaia eman zuen, aldeko hiru botorekin eta kontrako birekin.

Abenduak 9 • Erresuma Batuko Barne ministro Jack Strawk onespina eman zion Pinochet Espainiara estraditatzeko prozesuari.

Abenduak 11 • Pinochetek Londresko auzitegi baten aurrean deklaratu zuen lehen aldiz. Haren jurisdikzioa

ukatu eta akusazioak «gezurra» direla esan zuen.

Abenduak 17 • Jeneralak immunitatea berreskuratu zuen, eta aske gelditu zen zaintzapean, Lorden Ganberako apelazio batzordearen erabakiz.

1999

► **Urtarrilak 18** • Lorden Ganberan bigarren bista hasi zen jeneralaren immunitateaz epaitzeko.

Otsailak 19 • Vatikanotik Pinocheten aldeko gutun bat jaso zuela azaldu zuen gobernu britainiarrak.

Martxoak 17 • Lorden Ganberak martxoaren 24rako iragarri zuen epaia.

erreakzioak

Amnesty International

«Mugarria da»

► «Estatuburuaren immunitateak ez du bermatzen gizateriaren aurkako krimenik, ez torturarik. Kasu hau mugarria da, giza eskubideen aro berri baten hasiera. Funtsean, aurrerapauso bat da»

Mary Robinson • Nazio Batuetako Giza Eskubideen komisarioa

«Tortura delitu unibertsala da»

► «Epaia tortura delitu unibertsala dela baieztatzen du, sendo. Inpunitatearen aurkako borrokan urrats bat da Lorden Ganberaren erabakia».

Margarita Mariscal

Espainiako Justizia ministroa

«Estradiziorako arrazoiak murrizten ditu»

► «Estradizioa onartzeko arrazoiak nabarmen murriztu ditu epaiak. Orain, prozesu konplexu bat zabalduko da eta zain egon behar dugu. Jack Straw ministro britainiarrak bere iritzia eman behar du, eta oraindik hilabetetan luza daiteke auzia»

Pierre Guidoni

Frantziako Alderdi Sozialistako idazkari nagusia

«Pozgarria da»

► «Gustura gaude, Pinochet jeneralaren aurkako karguak murrizten dituen arren, estradiziorako atak zabaltzen dituelako epaiak. Pozgarria da»

Josep Borrell

Espainiako Alderdi Sozialistako hautagaia

«Justizia egiten hasi dira»

► «Biktimekin justizia egiten hasi dira. Etorkizunean Giza Eskubideek urratzen dituzten guztientzat eredu garri iango da epaia, badakite eta inon ez direla seguru egongo»